

Články

VÝZNAM UNIVERZIT A VYSOKÝCH ŠKOL PRO REGIONY

Jana Šturzová

Vedle své hlavní činnosti, totiž vychovávat a vzdělávat mladé lidi ve svých akreditovaných programech, mají univerzity a vysoké školy jako střediska vzdělanosti v regionu dvě funkce:

1. jako školy vychovávající vysokoškolské absolventy pro trh práce často úzce spolupracují s místními podniky a organizacemi. Tato spolupráce je přínosná jednak při zajišťování studijní praxe vysokoškolských studentů, jednak pro zkvalitnění studijních programů vysokých škol,
2. jako vzdělávací a kulturně-společenská centra regionu sloužící i širší veřejnosti.

Ukažme si na příkladu, jak tyto funkce realizují dvě veřejné vysoké školy působící v regionech. Jde konkrétně o Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích a Západočeskou univerzitu v Plzni. Použité údaje jsem čerpala zejména z výročních zpráv výše jmenovaných univerzit a dále z postřehů načerpaných během konání seminářů věnovaných spolupráci vysokých škol s podniky, které probíhaly v uplynulých dvou letech v rámci stejnojmenného projektu pro státní správu.

Spolupráce vysokých škol s podniky a organizacemi zaměstnávajícími jejich absolventy je v přímém spojení s jejich, zákonem jim vymezeným, vzdělávacím působením. Jde o výchovu vysokoškolských absolventů pro trh práce, v tomto případě s důrazem na regionální trh práce.

Jak již bylo výše řečeno, tato spolupráce je přínosná při zajišťování studijní praxe vysokoškolských studentů i pro zkvalitnění studijních programů vysokých škol. Je pochopitelné, že v rámci regionálního trhu práce lze podobnou spolupráci často lépe zajistit než v celonárodním měřítku.

V čím dál větší míře se snaží vysoké školy zajistit informace o uplatnění svých absolventů. Jedná se

o průzkum organizovaný samotnou vysokou školou nebo agenturou, která jej zpracovává pro vysokou školu jako zakázku.

Vzdělávací a kulturně-společenský význam univerzit je nesporný. V rámci regionu je tato úloha možná ještě silnější. Jde o velké množství aktivit, které v rámci tohoto svého působení univerzity samostatně organizují nebo se na nich významně podílejí.

Patří sem kurzy celoživotního vzdělávání, kurzy sloužící k doškolování v rámci určitých profesí, Univerzita 3. věku, jednorázové a monotematicky zaměřené přednášky, semináře a kolokvia pro širší veřejnost.

Dále sem patří činnost univerzit v oblasti kultury, kde jednotlivé fakulty a jejich katedry samy pořádají výstavy, divadelní představení a koncerty, nebo se na těchto aktivitách významně spolupodílejí. Tyto akce mívají často národní, někdy také mezinárodní působnost, ohlas i publikum a reprezentují region navenek. Humanitní a pedagogické fakulty univerzit organizují kulturně a sportovně zaměřené akce pro děti v daných regionech.

Často jsou tyto akce spojené se zvláštním zřetelem věnovaným handicapovaným skupinám obyvatelstva, ať už jde o děti nebo i dospělé s tělesným či mentálním handicapem nebo o národnostní minority. V tomto případě plní univerzity vedle své vzdělávací a kulturní činnosti také velmi významnou úlohu osvěty.

V neposlední řadě sem patří sportovní aktivity univerzit. To, jak působí na sportovní život v dané regionální oblasti, jak jej povzbuzují a nabízejí větší nabídku sportovního vyžití širší veřejnosti. Významná je i otázka reprezentace regionu na národních a mezinárodních sportovních soutěžích.

Všechny tyto výše zmíněné aktivity univerzit, které jsou výrazem naplnění až druhotné funkce univerzity

ty jako vzdělávacího centra, ukazují, jak významná a neodmyslitelná je jejich úloha kultivace prostředí, v němž se nalézají.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Uplatnění absolventů na trhu práce

V roce 2001 proběhla na univerzitě anketa „Uplatnění absolventů Jihočeské univerzity“. Výsledky ankety ukazují, že absolventi univerzity nemají podstatné problémy se získáním zaměstnání, které většinou i odpovídá vystudovanému studijnímu programu.

V roce 2002 proběhl systematický průzkum uplatnění absolventů Biologické fakulty Jihočeské univerzity (JU). Průzkum provedla Biologická fakulta JU ve spolupráci s veřejně prospěšnou organizací ATTAVENA. Průzkum ukázal, že širší přírodovědný základ, který je součástí všech programů na fakultě, vytváří dobrý předpoklad pro adaptaci na různorodé možnosti zaměstnání. Studenti se uplatňují ve výzkumných a vývojových laboratořích, ve zdravotnických zařízeních, farmaceutických firmách, ve správách národních parků a ve státní správě.

Zdravotně sociální fakulta JU sleduje každý rok uplatnění svých absolventů. Výsledky dosavadních průzkumů ukazují velmi dobré uplatnění absolventů fakulty na trhu práce.

Zemědělská fakulta JU systematicky monitoruje uplatnění svých absolventů na trhu práce, a to na regionální i celostátní úrovni. Jedná se o kontinuální řadu průzkumů, které sledují uplatnění absolventů od počátku existence této fakulty. Výsledky průzkumu absolventů z let 1998–2002 ukazují, že absolventi se uplatňují ve svých oborech z více jak dvoutřetin. Oproti výsledkům minulého průzkumu došlo k dvacetiprocentnímu nárůstu v uplatnění absolventů ve svých oborech.

Spolupráce s regionem

Velmi aktivní spolupráci s regionem vyvíjí Zemědělská fakulta JU. Mezi nejvýznamnější formy spolupráce patří poradenská činnost v Poradenském centru pro zemědělskou praxi, kterou fakulta realizuje

pro okresy České Budějovice, Český Krumlov a Tábor. Pracovníci fakulty se podílejí také na školení poradců nově vytvářené sítě státního poradenství. Fakulta je zapojena do činnosti asociace EUROMONTANA BOHEMIA podílející se na rozvoji venkovských regionů v podhorských a horských oblastech.

Zemědělská fakulta JU spolupracuje s Agrární komorou České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Klatovy. Spolupořádá přednášky a semináře pro zemědělce ve spolupráci také se Zemědělskými agenturami ČR, okresními Agrárními komorami, zemědělskými podniky, s hospodářskými komorami a agenturami ZEPOR, RERA a dalšími institucemi.

Zemědělská fakulta JU je také zastoupena v odborně zaměřených spolcích a organizacích. Jedná se např. o myslivecké spolky České Budějovice, Žďár nad Sázavou, lesní závod Kladská, lesní správu Hluboká nad Vltavou, Agrowald Rožmberk, Tilia a.s., Český rybářský svaz České Budějovice, Rybářství Nové Hrady a Rybářské sdružení České Budějovice.

V rámci konzultační a poradenské činnosti spolupracuje Zemědělská fakulta JU s následujícími podniky a organizacemi: Agrozet České Budějovice, STS s.r.o. Olbramovice, ZD Ločenice, Konsivia Kamenný Újezd, ZD Lišov, ZD Dynín, ZOD Lhenice, ZOD Chlumany. Dále spolupracuje s řadou privátních farem, s Okresní veterinární správou a hygienickým střediskem Písek.

V oblastech pícinářského výzkumu navázala Zemědělská fakulta JU spolupráci se Školním statkem Hladké Životice a.s., Větrov, Červený Dvůr a při řešení managementu hospodaření v biosférické rezervaci – Správa národního parku a Chráněná krajinná oblast Šumava (NPŠ, CHKOŠ). EKO KOPR AGENCY Vimperk.

Fakulta je také činná v Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, region České Budějovice, poradenskou činností v NPŠ a CHKOŠ v souvislosti s programem obnovy venkova, Chráněná krajinná oblast – Slavkovský les, Třeboňsko, Blanský les, NPŠ a CHPOŠ, Sokolovská uhelná, a.s.

Konzultační a poradenskou činností se podílí na spolupráci s bankami a pojišťovacími agenturami, na konzultacích s legislativními odbory ministerstev, se soudy a advokátními komorami.

Č L Á N K Y

Některé katedry Zdravotně sociální fakulty JU aktivně spolupracují se zdravotnickými zařízeními v regionu. Pracovníci katedry ošetrovatelství realizují odborné semináře s ošetrovatelskou problematikou určené pro zdravotní sestry a aktivně spolupracují s managementem ošetrovatelské péče v nemocnici. Studenti a vyučující spolupracují v systému komunitní péče. V rámci spolupráce s Nemocnicí České Budějovice se katedra podílí na aktivitách REVMA-LIGY, kde studentky provádějí edukaci revmatiků zaměřenou na prevenci a usnadnění života s postižením. Katedra se spolupodílela na založení pobočky Ligy proti osteoporóze v Českých Budějovicích a i zde aktivně přispívá přednáškami, edukací a cvičením se skupinou občanů postižených tímto onemocněním. Účastní se projektu Bezpečná komunita, jejíž aktivity jsou zaměřeny na prevenci úrazů především dětí a seniorů v místní komunitě.

Ústav sociální práce Zdravotně sociální fakulty JU soustřeďuje poradenské služby v oblasti sociálně právní, které fakulta poskytuje v rámci města a regionu. Spolupracuje s řadou významných regionálních organizací v oblastech sociální práce a mimoškolní výchovy.

Tento ústav se skládá ze tří částí: Dobrovolnického centra, které realizuje řadu dobrovolnických programů, Centra pro seniory PATUP, které spolupracuje s pobočkou Svazu důchodců České republiky v Českých Budějovicích, a Centra Úmluvy o právech dítěte. Součástí Ústavu je také školicí a výcvikové středisko, které pořádá letní tábory akce pro handicapované děti. Určitou tradici se již staly canisterapeutické letní tábory pro děti.

Tyto aktivity fakulty, ve kterých jsou studenti přímo zapojeni do práce v regionu, jsou začleněny do studijní praxe jednotlivých studijních programů. Tato praxe probíhá na katedře radiologie jako klinická výuka katedry na předních odborných odděleních Nemocnice v Českých Budějovicích a v Písku.

Výzkumná a projektová činnost zaměřená na region

Regionální problematika je předmětem zájmu mnoha projektů, do kterých je Jihočeská univerzita zapojena. Z nich zde jmenujme např.:

- Faktory určující vegetaci v umělých vodotečích na Třeboňsku (projekt MŠMT)
- Rozšíření a biotopové nároky datlíka tříprstého na území ŠUNAP (projekt MŠMT)
- Rozvoj studijního a profesního poradenství na Zemědělské fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (projekt MŠMT)
- Mezinárodní spolupráce romských občanských sdružení v rámci příhraničních regionů (projekt RERA)
- Rozšíření koncepce vzdělávání osob II. a III. věku na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích o informační a komunikační technologii ve spolupráci s partnery evropských vysokých škol (projekt FRVŠ)
- Monitoring vlivu radiační zátěže obyvatel Jihočeského kraje biodozimetrickými postupy (projekt MZd)

Z projektů Národního plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením jmenujme např.:

- Univerzitní centrum pro seniory „PATUP“
- Canisterapeutický tábor
- Dobrovolnický program v Nemocnici České Budějovice
- Letní tábory pro děti s enurézou, enkoprézi a inkontinencí
- Rehabilitační tábor pro děti s psychosomatickým onemocněním

Programy celoživotního vzdělávání

V nabídce programů celoživotního vzdělávání došlo v roce 2002 k výraznému rozvoji v porovnání s rokem předchozím. Trvalý zájem je o kurzy Univerzity třetího věku na Zdravotně sociální fakultě a Teologické fakultě Jihočeské univerzity.

V rámci akreditovaných studijních programů realizuje programy celoživotního vzdělávání zejména Pedagogická fakulta, dále Zdravotně sociální fakulta

a Zemědělská fakulta. Mnohem větší část nabídky tvoří programy celoživotního vzdělávání mimo rámec akreditovaných studijních programů. Nejvíce takových programů realizuje Pedagogická fakulta, dále Zdravotně sociální fakulta, Zemědělská fakulta a Teologická fakulta. Programy se zaměřením rozšiřující povolání uskutečňuje zejména Pedagogická fakulta a Zemědělská fakulta. Teologická fakulta se zaměřuje na programy Univerzity třetího věku.

Kulturně-společenské aktivity

Velmi bohatá je i kulturně-společenská činnost studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Jednotlivé fakulty a jejich studenti organizují výstavy výtvarných prací, fotografií, pořádají hudební koncerty a interpretační soutěže, podílejí se na regionálních akcích pořádaných pro děti. Pořádají také řadu sportovních akcí, reprezentují region na celostátních a mezinárodních soutěžích.

Jmenujme zde jen některé z akcí, které pořádaly jednotlivé fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:

- Jubilejní 5. ročník soutěžní výstavy fotografií FOTOMLUVY
- Úspěšná výstava univerzitního fotoklubu VÝVOJKA
- Výsledky celostátní interpretační soutěže pedagogických fakult „České Budějovice 2003“
- České akademické sportovní hry
- Akademické mistrovství ČR v kopané
- Tradiční sportovní hry studentů partnerských univerzit z Pasova, Lince a Českých Budějovic
- Dětský den v Českých Budějovicích

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Uplatnění absolventů na trhu práce

Dosavadní ankety a rešerše provedené v této oblasti ukazují, že absolventi studijních programů akreditovaných na Západočeské univerzitě v Plzni nacházejí své uplatnění na trhu práce bez větších obtíží. Absolventi technických studijních programů nacházejí zaměstnání ihned po absolvování v oblasti

zaměstnání příbuzných s vystudovaným oborem. Absolventi studijních programů Fakulty humanitních studií a Fakulty právnické začínají v některých případech pracovat v příbuzných oblastech a ke svému oborovému zaměření se dostávají postupně, přesto uplatnitelnost absolventů Právnické fakulty je stále velmi dobrá. Absolventi Fakulty pedagogické nacházejí velmi často uplatnění mimo oblast školství. Je to dáno i tím, že část studentů již od počátku neuvažuje o učitelské profesi, ale zajímá se o určitý vědní obor. Tuto situaci chce fakulta řešit rozšířením nabídky bakalářských neučitelských programů. Absolventi studijních programů Fakulty strojní nacházejí uplatnění na trhu práce bez větších problémů. Fakulta také organizuje prezentace průmyslových podniků, kde můžou studenti získat informace přímo od zástupců těchto podniků. Konkrétní zpětné informace, které má fakulta o umístění svých studentů v podnicích, jsou impulzem pro další směřování nabízených studijních oborů.

Spolupráce s regionem

Západočeská univerzita v Plzni pěstuje a udržuje kontakty s orgány státní správy, regionální a místní samosprávy, s významnými firmami a institucemi v regionu. Rozšířila svou spolupráci s městem Plzní i Plzeňským krajem. Navázala a prohloubila spolupráci s mnoha významnými podniky, podepsala deklaraci se Škodou holding, a.s., o oboustranně prospěšné a do budoucnosti orientované spolupráci a společně se Škodou holding, a.s., připravila vyhlášení Ceny Emila Škody ve dvou kategoriích: o nejlepší diplomovou práci a o nejlepší doktorskou disertaci.

Západočeská univerzita v Plzni se podílí na činnosti:

- Regionálního řídicího a monitorovacího výboru NUTS II - Jihozápad - při zpracování Regionálního operačního plánu,
- Regionální rozvojové agentury Západní Čechy, jejímž je univerzita i spoluzakladatelem,
- Vědeckotechnického parku Plzeň,
- Celostátní a regionální Rady vzdělávání dospělých.

Co se týká konkrétní spolupráce s malými a středními podniky v západočeském regionu, se Západočeská univerzita zúčastnila zahájení projektu BRIS

Č L Á N K Y

(Bohemian Regional Innovation Strategy), jehož cílem je příprava regionální inovační strategie pro plzeňský region.

V rámci rozvoje spolupráce s regionem bylo v roce 1992 založeno Fakultní sdružení při Fakultě ekonomické. Cílem sdružení je podpora rozvoje fakulty a její propagace v regionu i v České republice. Mezi hlavní úkoly sdružení patří vytvářet potřebné kontakty fakulty s organizacemi v regionu, spolupracovat s orgány státní správy a samosprávy, získávat finanční prostředky od organizací i od jednotlivců na podporu činností prospěšných pro rozvoj fakulty. Sdružení také pomáhá fakultě při rozvoji spolupráce v rámci Euroregionu Egrensis a při získávání a realizaci projektů Evropské unie, které jsou zaměřeny na rozvoj fakulty a regionu. Spolupůsobí při vytváření dobré spolupráce fakulty s firmami a dalšími organizacemi k zajištění praxe studentů a dalších společných zájmů. Vytváří organizační, administrativní a ekonomické zajištění pro fungování Klubu absolventů při Ekonomické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Sdružení také organizuje vlastní hospodářskou činnost ve prospěch fakulty.

Projekty na podporu průmyslových subjektů v regionu se zabývá Vysokoškolský ústav nové technologie – Výzkumné centrum v západočeském regionu. V roce 2002 evidoval ústav 61 řešených projektů pro spolunositele a spolupracující organizace.

V roce 1996 byl v Plzni založen Vědeckotechnický park Plzeň jako společný projekt Business Innovation Centre Plzeň, Západočeské univerzity a města Plzeň. Projekt obdržel finanční podporu z programu Ministerstva průmyslu a obchodu. Jeho cílem je podporovat zakládání a rozvoj inovačních firem v plzeňském regionu, vytvářet podmínky pro lokalizaci high-tech firem a podporovat vytváření nových, kvalifikovaných pracovních míst. Pro rozvoj Vědeckotechnického parku Plzeň byla Zastupitelstvem města Plzně poskytnuta územní rezerva v lokalitě Městského industriálního parku Borská pole.

Úvodní aktivitou projektu je Podnikatelský inkubátor, který svou činnost, určenou pro začínající technologicky orientované malé a střední podniky, zahájil v roce 1997. Podnikatelský inkubátor nabízí těmto firmám prostory pro podnikání vhodné pro lehkou výrobu a poskytování služeb, včetně možnosti používat technické vybavení, jako je kopírka, fax, po-

čítače, telefonní ústředna, konferenční a společenskou místnost. Dále poskytuje konzultační a poradenské služby, přístup k informacím a databázím, kontakt na kapacity Západočeské univerzity (využití vybavení laboratoří, možnosti využívání infrastruktury univerzity apod.). Částečně i financuje úhradu nájmů a provozních nákladů.

Další aktivitou Vědeckotechnického parku Plzeň je Technologické centrum pro existující firmy pracující v oblasti high-tech a komercializace výzkumu a vývoje, které zahájilo činnost v roce 2001. Technologické centrum pronajímá kancelářské a laboratorní prostory vhodné pro stabilní firmy zabývající se moderními technologiemi, inovacemi a výzkumem a vývojem. Jeho klienti jsou firmy: Panasonic Europe Software Development Laboratory s.r.o. (vývoj softwaru pro digitální televize), Advanced Technology Group, s.r.o. (nedestruktivní testování), QC Plzeň, s.r.o. (nedestruktivní testování, zkušebnictví, kvalifikace).

Výzkumná a projektová činnost zaměřená na region

V roce 2000 zahájilo svoji činnost Výzkumné centrum v západočeském regionu. Centrum vzniklo v rámci programu výzkumu a vývoje Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nazvaného „Výzkumná centra“ jako centrum aplikovaného výzkumu. Centrum má zajišťovat podporu výzkumu a vývoje v západočeském regionu s vazbami na české a mezinárodní výzkumné a vývojové týmy. Má být zdrojem poznatků a inovačních podnětů potřebných k vývoji nových netradičních technologií pro velké, střední i malé podniky, má přispívat k rozvoji regionálních potřeb, být součástí zázemí pro výzkumnou a vývojovou podporu zahraničních investic v regionu, podílet se na zajištění přenosu nových výzkumných poznatků do výrobních společností.

Regionální problematikou se pracovníci Západočeské univerzity zabývají také ve své výzkumné činnosti. Jedná se např. o následující projekty:

- EUPRO-Regionální kontaktní organizace pro západní Čechy (projekt MŠMT)
- Výzkum investičně nenáročné restrukturalizace nosných vnitropodnikových vztahů v malých a středních podnicích (projekt GAČR)

- Implementace managementu a marketingu do oblasti regionálního rozvoje (projekt GAČR)
- Západní Čechy – kulturně historický vývoj v srdci Evropy (projekt GAČR)
- Pracovně podmíněné migrace jako součást mezinárodního (přeshraničního) trhu práce Česka v kontextu evropské integrace (projekt GAČR)
- Další vzdělávání učitelů ruštiny v západočeském regionu (projekt FRVŠ)

Programy celoživotního vzdělávání

Významné místo v rámci pedagogických aktivit univerzity má i celoživotní vzdělávání. Jeho organizace je na Západočeské univerzitě v péči Ústavu celoživotního vzdělávání, který se dělí na Středisko celoživotního vzdělávání a Univerzitu třetího věku. Vedle průběžně nabízených programů realizuje ústav řadu dalších akcí pořádaných přímo na objednávku firm, nebo státní správy pro jejich zaměstnance. V roce 2002 využilo nabídek ústavu 2873 lidí.

V rámci práce na projektu k rozvojovému programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zaměřeného na vzdělávání pracovníků veřejné správy získal ústav akreditace Ministerstva vnitra na vzdělávací programy pro pracovníky veřejné správy. Na základě těchto akreditací provádí ústav od začátku roku 2003 školení pracovníků veřejné správy. Ústav celoživotního vzdělávání je koordinačním i realizač-

ním pracovištěm pro vzdělávání učitelů v počítačové gramotnosti.

Kulturně-společenské aktivity

Studenti Ateliéru dramatické výchovy katedry pedagogiky Fakulty pedagogické zakončují své studium vlastním divadelním představením, které je veřejně přístupné a obohacuje kulturní život regionu. Studenti se také účastní řady dalších divadelních akcí a tvůrčích dílen, které často i sami organizují. Je to např. regionální přehlídka dětských dramatických aktivit Chotěšovské slunce, autorská performance k vernisáži fotografií Radovana Kodery „Stopy holocaustu“, která byla součástí oficiálního programu filmového festivalu Finále 2002, veřejná prezentace v Divadle Dialog Plzeň, účast na představeních v rámci festivalu XXIV. Skupova Plzeň. Studenti se také podíleli na přípravě a průběhu festivalu filmů Druhý svět s etnickou a sociální tematikou.

Studenti hudební katedry Fakulty pedagogické vystupují jako sólisté či členové sborů na regionálních, celostátních a mezinárodních hudebních a pěveckých soutěžích.

Studenti univerzity se také významným způsobem podílejí na sportovním životě regionu, který i reprezentují na celonárodních i mezinárodních soutěžích.

